

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3367/2022
19.01.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милунка Арсић адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство унутрашњих послова – Министарство правде Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, ради накнаде материјалне и нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2751/21 од 16.11.2021. године, у седници већа одржаној 19.01.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2751/21 од 16.11.2021. године, као неоснована.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Пазару П 2/21 од 08.07.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена Република Србија, Министарство правде и државне управе да тужиоцу због неоснованог лишења слободe – време проведено у притвору, исплати износ од 600.000,00 динара са законском затезном каматом по стопи утврђеној Законом о затезној камати од дана подношења тужбе па до исплате. Ставом другим изреке, одбачена је тужба тужиоца у делу којим је тражио да суд поништи решење о престанку радног односа Министарства унутрашњих послова број ...-...-.../... од 28.05.1990. године, као недозвољена. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоца врати на рад у Управу граничне полиције у року од 8 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде изгубљене зараде за временски период од 28.05.2010. године до 31.12.2018. године плати укупан износ од 6.932.523,00 динара са законском затезном каматом по стопи утврђеној Законом о висини стопе затезне камате од 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године по стопи утврђеној Законом о затезној камати на износе све ближе означено у том ставу изреке. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му уплати доприносе по основу обавезног социјалног осигурања Републичком фонду ПИО, Филијала Нови Пазар за временски период од 28.05.2010. године до 31.12.2018. године на износе нето зараде утврђене у ставу четири диспозитива, те

пресуде по основици на дан исплате, као неоснован. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име мање исплаћене зараде за период од 15.12.2009. године до 28.05.2010. године плати укупан износ од 131.562,25 динара са законском затезном каматом по стопи утврђеној Законом о висини стопе затезне камате од 04.12.2012. године, а од 25.12.2012. године по стопи утврђеној Законом о затезној камати на износе ближе означене у том ставу изреке, као неоснован. Ставом седмим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му уплати доприносе по основу обавезног социјалног осигурања Републичком фонду ПИО, Филијала Нови Пазар за временски период од 15.12.2009. године до 28.05.2010. године на износе нето зараде утврђене у ставу шестом диспозитива првостепене пресуде, по стопи на дан исплате, као неоснован. Ставом осмим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 236.928,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2751/21 од 16.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Новом Пазару П 2/21 од 08.07.2021. године у ставу другом, у ставу трећем, у ставу четвртном, у ставу петом, у ставу шестом и у ставу седмом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Новом Пазару П 2/21 од 08.07.2021. године у ставу првом и ставу осмом изреке, тако што је: усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу због неоснованог лишења слободе – време проведено у притвору, исплати износ од 100.000,00 динара са законском затезном каматом по стопи утврђеној Законом о затезној камати почев од дана пресуђења, па до исплате; одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име неоснованог лишења слободе – време проведено у притвору, преко износа од досуђеног ставом другим алинеја 1 изреке те пресуде, исплати износ од још 500.000,00 динара са законском затезном каматом по стопи утврђеној Законом о затезној камати, од дана подношења тужбе па до дана исплате, као и на име законске затезне камате по стопи утврђеној Законом о затезној камати од дана подношења тужбе па до пресуђења, на износ досуђен у ставу другом алинеја прва назначене пресуде; обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 209.928,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. тав 1. ЗПП-а.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. ЗПП-а, у границама ревизијских навода, Врховни касациони суд је утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења другостепене пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен у МУП-у Републике Србије од 1988. године и распоређен у СГП ... у регионалном центру према

... Дана 31.10.2009. године, на основу решења МУП-а Нови Пазар РС ... бр. КУ-114/09 ЛС 15/09, тужилац је задржан у притвору због основане сумње да је извршио кривично дело примања мита из члана 367. став 1. КЗ С. Решењем Окружног суда у Новом Пазару Кв.бр. 368/09 од 06.11.2009. године тужиоцу је укинута притвор. У притвору је био од 31.10.2009. године до 06.11.2009. године. Против њега је покренут и дисциплински поступак, али исти није окончан. Пресудом Вишег суда у Новом Пазару К.бр. 47/10 од 05.07.2011. године, која пресуда је постала правноснажна, тужилац је на основу члана 355. тачка 2. ЗКП-а ослобођен да је извршио кривично дело примања мита. Решењем МУП-а Републике Србије .../... број ...-.../... од 10.11.2009. године, удаљен је са посла, а решењем ... бр. ...-...-.../... од 28.05.2010. године тужиоцу је престао радни однос, због безбедносних сметњи. Против наведеног решења тужилац је поднео тужбу Управном суду, који поступак је окончан пресудом Управног суда – Одељење у Крагујевцу I-1 У.бр. 24513/10 од 08.12.2011. године, којом је одбијена жалба тужиоца изјављена против решења Министарства унутрашњих послова РС ... број ...-...-.../... од 28.05.2010. године којим је тужиоцу као раднику МУП-а, Управе граничне полиције, престао радни однос са 28.05.2010. године због безбедносних сметњи. Пресудом Врховног касационог суда Узп.бр. 77/12 од 04.06.2012. године, одбијен је захтев тужиоца за преиспитивање судске одлуке – пресуде Управног суда – Одељење у Крагујевцу I-1 У.бр. 24513/10 од 08.12.2011. године. Вештачењем од стране вештака психијатра, утврђено је да је тужилац за време и због боравка у притвору доживео психичке трауме. Лечио се амбулантно и болнички у периоду од 09.11.2009. године до 25.07.2018. године, а по дијагнози посттрауматски стресни поремећај. Због боравка у притвору повређени су му част и углед. Трпео је одговарајуће болове јаког, средњег и лаког интензитета. Психичке сметње које је претрпео довеле су до трајног умањења опште животне активности и представљају последице које ремете његов нормалан живот и рад, да су те последице изражене у средњем степену и износе 35%.

При овако утврђеном чињеничном стању, полазећи од одредбе члана 584. став 1. тачка 1. ЗКП и члана 172. и члана 200. ЗОО, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца у вези накнаде штете због неоснованог лишења слободе делимично основан и одмерио јединствену новчану накнаду за душевне болове због неоснованог лишења слободе у износу од 600.000,00 динара. У преосталом делу за накнаду нематеријалне штете, тужбени захтев је одбио као неоснован. У погледу захтева за накнаду материјалне штете, првостепени суд налази да између сада покренуте парнице и раније правноснажно окончаног управног поступка – тачније пресуде Управног суда – Одељења у Крагујевцу I-1 У.бр. 24513/10 од 08.12.2011. године постоји идентитет захтева и странака, са којих разлога је и одбацио као недозвољену тужбу тужиоца у делу којим је тражио поништај решења Министарства унутрашњих послова ... број ...-...-.../... од 28.05.2010. године, јер је његова законитост била предмет преиспитивања у правноснажно окончаном судском поступку. Сходно тој одлуци, првостепени суд је одбио као неоснован део захтева за враћање на рад, накнаду због изгубљене зараде и уплате доприноса за обавезно социјално осигурање, с обзиром да основаност овог дела тужбеног захтева је условљена законитим поступањем тужене приликом доношења решења о престанку радног односа, чију законитост је оценио Управни суд пресудом од 08.12.2011. године.

Одлучујући о жалбама странака, Апелациони суд је потврдио првостепену пресуду у односу на одбијајући део тужбеног захтева тужиоца и у делу у коме је

одбачена тужба и одбијен тужбени захтев за накнаду материјалне штете, а преиначио је првостепену пресуду у ставу првом, тако што је обавезао тужену на плаћање накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе тужиоцу у износу од 100.000,00 динара, а одбио тужбени захтев у преосталом делу за 500.000,00 динара и обавезао тужену на плаћање трошкова парничног поступка у висини од 200.928,00 динара. Другостепени суд закључује да је првостепени суд правилно нашао да је тужбени захтев тужиоца у погледу накнаде нематеријалне штете основан у погледу основа тужбеног захтева, али да је првостепени суд досудио превисоки износ накнаде штете по том основу, налазећи да је износ од 100.000,00 динара (имајући у виду време проведено у притвору), одговарајућа сатисфакција тужиоцу за повреду права личности због неоснованог лишења слободе. Другостепени суд је закључио да је правилно поступио првостепени суд када је одбацио тужбу тужиоца у односу на поништај решења о престанку радног односа, као и када је одбио тужбени захтев за враћање на рад и исплату материјалне штете и захтева за уплату доприноса као неоснован, прихватајући у свему разлоге које је дао првостепени суд.

По оцени Врховног касационог суда, ревизијски наводи тужиоца нису прихватљиви.

Правилно закључују нижестепени судови да између покренуте парнице и раније правноснажно окончаног управног спора – пресуде Управног суда – Одељење у Крагујевцу I-1 У.бр. 24513/10 од 08.12.2011. године, постоји идентитет захтева и странака, те да је из тих разлога било неопходно одбацили као недозвољену тужбу тужиоца у делу у коме је тражио поништај решења о престанку радног односа ... бр. ...-...-.../... од 28.05.2010. године. Одлука Министарства унутрашњих послова о престанку радног односа била је предмет испитивања у судском поступку (управном спору), па се стога преиспитивање те одлуке не може поново тражити у парничном поступку. Правилно су поступили нижестепени судови када су одбили тужбени захтев тужиоца за враћање на рад, исплату изгубљене зараде и уплату доприноса јер је основаност тужбеног захтева у том делу условљена законитим поступањем тужене приликом доношења решења о престанку радног односа, чију је законитост ценио Управни суд пресудом од 08.12.2011. године, тако што је одбио као неосновану тужбу тужиоца. Према члану 459. став 2. ЗПП-а прописано је да суд током целог поступка по службеној дужности пази да ли је ствар правноснажно пресуђена и ако утврди да је парница покренута о захтеву о коме је већ правноснажно одлучено одбациће тужбу. Из чињеничног стања у списима предмета произилази да постоји идентитет странака и идентитет тужбеног захтева (правилно је утврђено чињенично стање и сходно томе нижестепени судови су у том делу правилно применили материјално право). Позивање тужиоца на одређене одлуке других судова, није од посебног значаја, јер се не ради о истом чињеничном стању. Судска одлука зависи од утврђених чињеница у сваком поступку.

Правилно је закључио другостепени суд да је тужиоцу од стране првостепеног суда превисоко опредељена висина накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе. Тужилац има право на накнаду назначене нематеријалне штете у смислу члана 19. и 200. ЗОО, али како накнада нематеријалне штете представља сатисфакцију задовољењем којим се ублажавају поремећаји у психичкој сфери оштећеног), то правилно другостепени суд закључује да ће тиме бол бити неотклоњен,

али знатно ублажен, као и да се приликом досуђивања тог вида накнаде нематеријалне штете мора водити рачуна о економском стању друштва, односно да накнада не сме излазити из оквира објективних и друштвених прилика у држави у којој се досуђује. Стога су неосновани наводи тужиоца и у том делу да му је прениско досуђен износ накнаде нематеријалне штете.

Пракса је да се због неоснованог лишења слободе, оштећеним лицима досуђује накнада нематеријалне штете због повреде права личности. Стоји чињеница да уколико је код тужиоца наступило и одређено оштећење здравља да би имао право и на посебну накнаду. Међутим, тужилац то није доказао. Стоји чињеница да је вештак психијатар у свом налазу назначио да код њега постоји умањење опште животне активности које су трајне за психичко стање и које се процењују на умањење животне активности од 35%, али се не поткрепљује у чему се састоји то умањење животне активности и да ли је то наступило услед директног узрока лишења слободе и задржавања у притвору у назначеном периоду. Да би тужилац стекао право на накнаду нематеријалне штете због умањења животне активности, а која је настала као последица неоснованог лишења слободе, мора се јасно доказати да је одређено умањење животне активности наступило као директна последица тог лишења слободе и детаљно приказати у чему се састоји то умањење животне активности, које су последице свега тога, што у овом случају није доказано.

Нису од значаја наводи из ревизије да је члан 168. Закона о полицији касније измењен доношењем новог Закона о полицији („Службени гласник РС“, бр. 92/11), а ово из разлога што се мора поштовати временска важност Закона. Тужиоцу је престао радни однос по раније важећем Закону о полицији, исти је против решења о престанку радног односа војевао и о томе је правноснажно одлучено.

Ни остали наводи из ревизије тужиоца нису од таквог значаја да могу да доведу до другачије одлуке суда.

Имајући у виду све напред изнето, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић